

Suočavanje

ISKUSTVO NIŠKE TV5

SAUČESNIK

Rade Radovanović *Urednik TV5, Niš*

Negiranje počinjenih zločina vređa žrtve. Običan Čovek to čini pre svega zato što intimno oseća sopstvenu odgovornost, ako ne i krivicu samu, za nesaglediva ratna zlodela počinjena u njegovo ime

Tokom dvomesečne serije kontakt emisija Niške TV5 o ratnim zločinima, šansama za pomirenje i normalan život na Balkanu – kao i brojnih razgovora sa različitim, običnim ljudima - mogao sam se uveriti u ono što i sva istraživanja na ove teme potvrđuju. Običan Čovek u Srbiji postojano misli sve najgore o Haškom tribunalu a nepobitne činjenice o ratnim zločinima koje su počinili njegovi sunarodnici, smešta u kategorije "podmetačina Srpskom narodu" – nevinog žrtvi svakojakih zavera belosvetskih moćnika.

Izuzmemo li kao razumljive pozitivne stavove o ratnim zločinima ovdašnjih šovinista i fašista, kao i onih koji su u zlodela na bilo koji način bili umešani - ipak je začuđujuća masovna solidarnost sa "svojim zločincima" običnih ljudi u Srbiji koji, bar naizgled, niti su nacionalistički ekstremisti niti imaju bilo kakve veze sa počinjenim zločinima. Šta je uzrok ovog široko rasprostranjenog stanja svesti koje se ponekad manifestuje kao najdublja lična frustracija?

Zašto Običan Čovek, koji kada se izjašnjava ističe da osuđuje svaki zločin, neće da prihvati notorne činjenice o Srebrenici, Ovčari, Sarajevu, Suvoj Reci, Podujevu...

Potražimo odgovore na ova pitanja koristeći i neke od primera tipičnih mišljenja koja su se mogla čuti u pomenutoj seriji emisija TV5.

Profesorka istorije iz Niša, uključena kao gledalac u emisiju o praštanju i pomirenju, žučno je branila "naše heroje, naše generale koji su samo branili srpski narod a nisu naredili niti počinili nijedan zločin". Komandnu odgovornost ne prihvata, u Srebrenici je "možda i bilo ubijanja, ali samo kao odgovor tamošnjih Srba na zločine koje su Oni njima prethodno učinili ..."

Trgovac iz Kragujevca, optužujući voditelja emisije da za sve zločine okrivljuje samo Srbe, negira da je u Srebrenici počinjen masovan zločin, a kao dokaz navodi izvesnog Aliju koji se, premda na spisku nastradalih, javio odnekud da je živ i zdrav. Na konstataciju da je i Vlada Republike Srpske priznala taj zločin – Trgovac uzvraća "da se zna po čijem diktatu ta vlada radi..."

Službenik iz Beograda, oduševljen nastupima Miloševića u Hagu "jer tamo on brani ceo srpski narod", pita da li iko objektivan u svetu veruje da su Srbi počinili zločine koji im se pripisuju.

Ekonomista, izbeglica iz BiH, "dokazuje" da se u Hagu sudi srpskom predsedniku, srpskim političarima i srpskim generalima, te da zato srpski narod nikada neće dati da budu izručeni Mladić i Karadžić. Povrh svega, "podseća" da su Muslimani u Sarajevu pobili 10.000 Srba " za koje niko ne odgovara i niko to ne proglašava genocidom " !

Konstataciju da to jednostavno nije istina – spremno pobija "dokazom" da je "tu činjenicu izneo javno profesor istorije Beogradskog univerziteta Radoš Ljušić"...

Nasuprot ovakvim, gotovo stereotipnim, mišljenjima i stavovima u pomenutoj seriji emisija mogla su se čuti, ali ređe, i ona koja bez rezerve osuđuju zločine i traže odgovornost konkretnih naredbodavaca i počinilaca.

"Svako ko je izvršio zločin ili ga je naredio, mora da odgovara, pa da mi je brat rođeni, a ne da svoju krivicu svaljuje i na moju decu" – glasio je stav zanatlije, privatnika iz Jagodine.

Da ne navodimo više primera - vratimo se osnovnom pitanju: Zašto Običan Čovek u Srbiji uporno odbija da se suoči sa posledicama ratnih strahota čak i kada sa njima nema nikakve direktne veze? Zašto negira počinjene zločine – vređajući tako žrtve, a braneći zločince?

Ma kako izgledalo nelogično, možda čak i apsurdno – Običan Čovek to čini pre svega zato što intimno oseća sopstvenu odgovornost, ako ne i krivicu samu, za nesaglediva ratna zlodela počinjena u njegovo ime.

Pritom, ta duboko lična a istovremeno i masovna frustracija u Srbiji proističe iz poražavajućeg saznanja da je Srpska Nacionalna Stvar - onako kako su je predstavljali, propagirali i ostvarivali "nacionalni pregaoci" - definitivno propala.

Običan Čovek odbija da prizna da je sve ratove (u kojima " Srbija nije učestvovala "!) izgubio! Jos žešće je odbijanje posledica tih ratova. Posebno onih najstrašnijih.

Običan Čovek u Srbiji nije baš siguran kako se zove niti kako će se zvati država u kojoj živi većina Srba, ali zna i oseća na svojoj koži da to nije ono što je bilo a još je manje ono što su mu Vođa i "nacionalni pregaoci" obećavali.

Završni račun Velikog zločina u kome je nestala jedna zemlja, u kojoj su živeli gotovo svi Srbi, Običnom Čoveku stiže u ratama kojima se kraj ne vidi. On bi da izbegne ta plaćanja time što negira da je ikada bio za Vođinu Srpsku Nacionalnu Stvar baš kao što i sam Vođa u Hagu ne priznaje da je Stvar ikada i postojala.

Ali, kako je u svakom početku i kraj, Običan Čovek zna da je, tamo davnih 90-ih godina prošlog veka, iskreno voleo Vodju i iskreno glasao za njega i njegove I to ne toliko zbog obećanog švedskog standarda – koliko zbog ponuđenog ostvarivanja "vekovnog srpskog sna da svi Srbi žive u jednoj državi". Ona u kojoj su već živeli ne beše im dobra, jer, verovao je Vođi Običan Čovek, Srbi nisu ravnopravni sa drugima koji tu takođe žive.

Ako se i nije baš zaletao da užestvuje u "oslobađanju vekovnih srpskih teritorija", "odbrani vekovnih srpskih ognjišta", postavljanju "novih, pravednih granica" – Običan Čovek bez sumnje jeste, bar prvih nekoliko godina dok nije posumnjao u Vođu, iskreno i duboko bio za – "ostvarenje vekovnog srpskog sna".

Da li je on tada znao ili ne kako se Vođini i njegovi "srpski vitezovi "

(Tigrovi, Vukovi, Osvetnici, Škorpioni...), od Vukovara '91, pa do Kosova 99, bore za ostvarenje tog sna – posle svega – uopšte nije bitno. Od Vođine i njegove Nacionalne Srpske Stvari ostali su samo Zločini, Porazi i Beznađe - bez konačnog završnog računa.

Uzalud se Običan Čovek upinje iz sve snage da svoju odgovornost, koju ne priznaje ali je oseća, prebaci na sve One Druge koji su, em prvi počeli, em hteli "da zatru sve sto je Srpsko...".

I kada misli da negiranjem zločina "svojih heroja" nekoga uspeva da ubedi u sopstvenu nevinost, on dobro zna i oseća da time ne može da prevari i umiri svoju savest koja ga neprestano podseća na njegovu bezrezervnu podršku Vođi, na zločine godinama činjene u njegovo ime za koje je morao znati, na nebrojane mrtve, na osakaćene, prognane...

Nemirna savest Običnog Čoveka tereti za saučesništvo u Nacionalnoj Srpskoj Stvari. On pokušava da se odbrani pozivanjem na svoje zrtve i zločine Drugih, na svetske zavere, na Vatikan i Masone, na stradalaštvo i svetle tradicije svog naroda, na svoje istorijske zasluge za Zapad... Ne pomaže! Njegova sopstvena savest mu nalaže da se, kad-tad, mora suočiti sa Istinom i on zna da od toga ne može pobeći. Običan Čovek u Srbiji, ma koliko tvrdio suprotno, duboko oseća svoju ličnu i istorijsku odgovornost za Zlo i Zločin u kojima je bio saučesnik. To što njegova Vlast govori da je zločina bilo na svim stranama – slaba mu je uteha.